

ԿԱՐԾԻՔ

Վարազդատ Հովհիկի Սուքիասյանի իրավաբանական գիտությունների
թեկնածուի գիտական աստիճանի հայցման համար ներկայացված <<Օրենքով
պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական
դատավարությունում>> վերտառությամբ թեկնածուական ատենախոսության մասին
/Մասնագիտությունը՝ ԺԲ.00.04.- Դատական իրավունք – (դատաբանակազմություն,
քաղաքացիական դատավարություն, քրեական դատավարություն,
կրիմինալիստիկա, դատական փորձաքննություն, փաստաբանություն, օպերատիվ-
հետախուզական գործունեության տեսություն)

Թեմայի արդիականությունը չի առաջացնում որևէ կասկած, քանի որ քրեական
գործով վարույթի շրջանակներում հաճախ անհրաժեշտություն է առաջանում ձեռք
բերել այնպիսի տեղեկություններ, որոնք դասվում են օրենքով պահպանվող գաղտնիք
կազմող տվյալներին, իսկ դրանց ձեռքբերումը և օգտագործումը քրեական վարույթի
շրջանակներում էապես սահմանափակում են անձի հիմնարար իրավունքները:
Թեմայի արդիականության մասին է վկայում նաև այն, որ պրակտիկայում առաջացել
են բազմաթիվ հարցեր, որոնք տեսական լուրջ ուսումնասիրության և օրենսդրական
հստակ կարգավորման անհրաժեշտություն ունեն: Բացի վերը նշված պետք է
ընդունել նաև այն հանգամանքը, որ մշակվել է քրեական դատավարության նոր
օրենսգրքի նախագիծ, որը նույնպես գիտական հետազոտության անհրաժեշտություն
ունի: Նման ուսումնասիրությունը հնարավորություն կտա վեր հանել նաև Նախագծի
թերությունները և նպաստել կատարյալ օրենսդրություն ունենալուն:

Վերը նշվածը վկայում է, որ Վարազդատ Սուքիասյանի կողմից ընտրված
թեման <<Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ
քրեական դատավարությունում>> վերտառությամբ գիտական հետազոտության
համար բացառիկ արդիական է:

Ատենախոսության թեմայի գիտական մշակվածության աստճանն այնպիսին է, որ հայրենական քրեական դատավարական իրավունքում օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հարցերով գիտական հետազոտություններ չեն իրականացվել, այն առաջին համալիր գիտական հետազոտությունն է և սույն ատենախոսության շրջանակներում հետազոտության առարկա դարձած հարցերն ամբողջությամբ նորույթ են և ունեն տեսական կարևոր նշանակություն:

Աշխատանքում տեղ գտած հեղինակի հետևությունները, որոնք վերաբերում են օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության տեսական հիմքերի հիմնավորմանը՝ հիմնված են ոչ միայն տեսական գրականության, այլև միջազգային և ներպետական նախադեպային իրավունքի զարգացման և դրանց դոկտորինալ մեկնաբանման վրա:

Հեղինակը մեթոդոլոգիական տեսանկյունից շատ ճիշտ է ձևակերպել իր հետազոտության օբյեկտը, նպատակը և առարկան: Նպատակի իրականացումն ապահովվել է հետազոտության հիմքում դրված խնդիրներով, որոնք ըստ աշխատանքի բովանդակության ամբողջությամբ հաղթահարված են:

Հետազոտության տեսական հիմքը ուսումնասիրվող թեմային վերաբերող հայրենական և արտասահմանյան գիտնականների գիտական աշխատանքներ են, ինչպես նաև նախադեպային որոշումներն ու նորմատիվ իրավական ակտերը, որոնց շրջանակը բավականին լայնածավալ է:

Վարագդատ Սուքիասյանի սույն ատենախոսությունը համանման թեմայով հետազոտված աշխատանքներից տարբերվում է նրանով, որ դրանում բարձրացված հարցերի հիմնական մասն առաջին անգամ են գիտական մակարդակով և նման խորությամբ հետազոտվում:

Աշխատանքի գիտական նորույթն արտահայտվում է նրանում, որ հեղինակը միջազգային և ներպետական դատական նախադեպային իրավունքի և դրա դոկտորինալ մեկնաբանման միջոցով առաջին անգամ կատարել է օրենքով

պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնահարցերի համակարգային հետազոտություն, մասնավորապես ցույց տալով դրա բնութագրական գծերը և զարգացման տեսլականը:

Անհրաժշտ է ընդունել, որ հեղինակի կողմից պաշտպանության ներկայացված բոլոր դրույթներն օժտված են գիտական նորությով և միանշանակ ընդունելի են: Հետազոտվող թեմայի տարբեր ասպեկտների ուսումնասիրությունը թույլ է տվել հեղինակին անել եզրակացություններ, որոնք ունեն տեսական և գործնական նշանակություն: Մեր կարծիքով, հեղինակին հաջողվել է լուծել այն խնդիրները, որոնք անհրաժեշտ են քրեական դատավարության իրավունքի գիտության զարգացման, ինչպես նաև օրինաստեղծ գործունեությանը տեսական աջակցության համար:

Ատենախոսությունն իրենից ներկայացնում հասուն գիտական ուսումնասիրություն, որի մասին են վկայում դրանում լուծում ստացած բավականին բարդ հետազոտական խնդիրները:

Հետազոտության արդյունքների փորձարկումը կատարվել է տեսական և գիտագործնական կոնֆերանսներում, ամսագրերում և գիտական ժողովածուներում հրատարակված գիտական հոդվածներում, որոնք հայտնի են իրավական լայն հանրությանը:

Ատենախոսությունը կառուցված է ներածությունից, երեք գլուխներից, դրանցում ընդգրկված ինը պարագրաֆներից, եզրակացությունից և օգտագործված իրավական ակտերի, զրականության և պրակտիկայի նյութերի ցանկից:

Ատենախոսության կառուցվածքը համապատասխանում է թեմային, դրա հետազոտման նպատակներին և խնդիրներին: Ատենախոսության յուրաքանչյուր մաս սերտորեն կապված է մյուսների հետ, ինչը նշանակում է, որ հետազոտվող հիմնահարցերը գտնվում են միասնական օրգանական կապի մեջ:

Աշխատանքի բովանդակությունից հետևում է, որ այն կատարված է տեսական և գործնական բարձր մակարդակով, դրանում հանդիպում ենք բավականին հետաքրքիր առաջարկությունների, որոնք այսօր օրենսդրության մեջ ամրագրելու անհրաժեշտություն ունեն: Այսպես, արդարացի է հեղինակի կողմից <<օրենքով պահպանվող գաղտնիք>> հասկացության բնորոշումը, քանի որ այն պրակտիկայում կարող է տարբեր մեկնաբանությունների տեղիք տալ: Պետք է կարևորել նշված հասկացության բնութագրական հատկանիշների առանձնացումը և դրանց գիտական վերլուծությունը:

Աշխատանքի կարևոր արժանիքներից է այն, որ ատենախոսը համակցության մեջ է ուսումնասիրել <<օրենքով պահպանվող գաղտնիք>> և <<օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանություն>> հասկացությունները: Նշված համատեքստում այդ կարևոր հասկացությունների ուսումնասիրությունն արդարացորեն լրացվել է օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության քրեադատավարական միջոցների ուսումնասիրությամբ:

Հեղինակը ելնելով օրենքով պահպանվող գաղտնիքների բազմատեսակությունից փորձել է դրանք ենթարկել համալստասիսան դասակարգման, ինչը հնարավորություն է տվել դրանք առանձնացնելու և կոնկրետ ուսումնասիրելու: Ատենախոսությունում առավել մանրամասն ուսումնասիրվել են օրենքով պահպանվող այն գաղտնիքները, որոնք քրեական դատավարությունում առավել պաշտպանության կարիք ունեն:

Շատ կարևոր է նաև աշխատանքում մասնավոր կյանքի գաղտնիության իրավունք և անձնական տվյալների պաշտպանության իրավունք հասկացությունների տարանջատումը որպես սահմանադրական կատեգորիաների:

Աշխատանքում մանրամասն քննարկվել է նախնական քննության տվյալների հրապարակման անթույլատրելիության քրեադատավարական օրենսդրությամբ պաշտպանվող նախնական քննության ընդհանուր պայմանը: Այսօր այս հարցի

ուսումնասիրությունն առավել արդիական է, քանի որ այս կանոնի կիրառումը մինչդատական վարույթում էապես սահմանափակում է դատավարության մասնակիցների իրավունքները: Օրենքում այս կանոնի կիրառման համաչափության և որոշակիության համար իրավական կարգավորման բացակայությունը հաճախ վարույթն իրականացնող մարմիններին հանրավորություն է տալիս ցուցաբերել կամայական մոտեցում: Փաստաբանական պրակտիկայում ոչ բոլոր փաստաբաններ են ստորագրում նշված նախազգուշացման վերաբերյալ կազմված արձանագրությունները՝ պատճառաբանելով, որ վարույթն իրականացնող մարմինը պետք է կոնկրետացնի, թե որ տեղեկություններ են հանդիսանում գաղտնիք և ինչ ծավալով կարող են չիրապարակվել:

Հեղինակը բավականին մանրամասն քննարկել է բանկային գաղտնիք կազմող տեղեկությունների պաշտպանության հարցերը: Այսօր քրեական վարույթի շրջանակներում առավել տարածված են բանկային գաղտնիք կազմող տեղեկությունների սատացումը և օգտագործումը: Հանրային և մասնավոր շահերի պաշտպանության տեսնակյունից քրեական դատավարության օրենսդրության մեջ կատարվեցին փոփոխություններ, որոնք ՀՀ Սահմանադրական դատարանի կողմից ճանաչվեցին հակասահմանադրական: Ստեղծված իրավիճակն անկասկած վկայում է քննարկվող հարցի կարևորության մասին: Ատենախոսը բանկային գաղտնիքի պաշտպանության հարցերն արդարացիորեն քննարկել է այդ արժեքների պաշտպանության տեսանկյունից:

Ատենախոսը բավականին մանրամասն քննարկել է փաստաբանական գաղտնիքի պահպանման հարցերը, որոնք քրեական դատավարության շրջանակներում առավել շոշափվող են: Պետք է համաձայնել հեղինակի այն քննադատության հետ, որը վերաբերում ՕՀՄ-ի կարգով փաստաբանի նկատմամբ իրականացվող միջոցառումների հետ: Աշխատանքում վեր են հանվել օրենսդրական բնույթի թերություններ և բացեր, որոնք անկասկած հնարավորություն չեն տալիս փաստաբանին արդյունավետ իրականացնել իր գործառնությունները:

Աշխատանքում կարելի է հանդիպել ուշադրության արժանի բազմաթիվ այլ առաջարկությունների, որոնք վերաբերում են օրենքով գաղտնիք հանդիսացող այլ տեղեկությունների պաշտանությանը, մասնավորապես ապահովագրական և առևտրային գաղտնիք կազմող տվյալների արդյունավետ պաշտպանությանը:

Թեմայի ուսումնասիրության շրջանակներում ուսումնասիրվել է բավականին հարուստ տեսական գրականություն, ինչը հեղինակին հնարավորություն է տվել առանձին հարցերի վերաբերյալ կատարել բավականին խորն ուսումնասիրություն:

Պաշտպանության ներկայացված հիմնահարցերի վերաբերյալ մենք պաշտպանում ենք հեղինակի բոլոր դիրքորոշումները: Չնայած այն բանին, որ աշխատանքը կատարվել է բավականին բարձր մակարդակով, այնուամենայնիվ աշխատանքում կան դրույթներ, որոնք վիճահարույց են:

1. Ցանկալի կլիներ, որ հեղինակն աշխատանքի յուրաքանչյուր պարագրաֆի ավարտին առավել կոնկրետ ներկայացներ ուսումնասիրության արդյունքում արված առաջարկությունները:

2. Նախաքննության տվյալների հրապարակման անթույլատրության հարցն ուսումնասիրելիս, կարծում ենք, որ պետք է մանրամասն քննության առարկա դառնար մեղադրյալի նախաքննության տվյալների չհրապարակման մասին նախազգուշացման հարցը: Նշված խնդիրը կարևոր է, քանի որ պրակտիկայում այն շատ լուրջ տարաձայնությունների տեղիք է տվել և միշտ առաջացրել խնդիրներ: Ցանկալի կլիներ, որ առկա խնդրի լուծմանն ուղղված օրենսդրական բնույթի կոնկրետ առաջարկություն արվեր, որը կապահովեր օրենքի միատեսակ կիրառություն:

3. Ցանկալի կլիներ աշխատանքում առավել մանրամասն քննարկվեր նաև բժշկական բնույթի գաղտնիք հանդիսացող տվյալների պաշտպանության հարցերը, քանի որ այսօր պրակտիկայում գրեթե չեն պաշպանվում անհատական տվյալների գաղտնիությունը: Այս գաղտնիքի պահպանության հետ կապված առկա են

բավականին խնդիրներ, որոնք տեսական ուսումնասիրության և օրենսդրական կարգավորման անհրաժեշտություն ունեն:

4. Աշխատանքն էլ ավելի կշահեր, եթե հեղինակն օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության առանձին տեսակները վերլուծելիս ուսումնասիրեր քննչական և դատական պրակտիկան, որը բավականին հարուստ է, իսկ առանձին դեպքերում նաև իրարամերժ:

Վերը շարադրվածը մեզ հնարավորություն է տալիս գալ հետևյալ հետևության՝

1. Վարագդատ Սուքիասյանի <<Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական դատավարությունում>> թեկնածուական ատենախոսությունը համապատասխանում է ԺԲ.00.04.- Դատական իրավունք – (դատարանակազմություն, քաղաքացիական դատավարություն, քրեական դատավարություն, կրիմինալիստիկա, դատական փորձաքննություն, փաստաբանություն, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տեսություն) մասնագիտությանը:

2. Վարագդատ Սուքիասյանի <<Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական դատավարությունում>> թեկնածուական ատենախոսությունը հանդիսանում է ինքնուրույն գիտահետազոտական աշխատանք, որում լուծվել են այնպիսի խնդիրներ, որոնք կարևոր նշանակություն ունեն քրեական դատավարության իրավունքի զարգացման համար: Նշված աշխատանքն առանձնանում է իր ներքին միասնությամբ, բովանդակում է նոր գիտական արդյունքներ, որոնք վկայում են քրեական դատավարության իրավունքի գիտության զարգացման մեջ հեղինակի համեստ ներդրման մասին:

3. Ատենախոսության նյութերն ամբողջությամբ ներկայացված են հեղինակի հրապարակումներում և հայտնի են իրավաբանական լայն հանրությանը:

Վարազդատ Սուքիասյանի <<Օրենքով պահպանվող գաղտնիքի պաշտպանության հիմնախնդիրները ՀՀ քրեական դատավարությունում>> թեկնածուական ատենախոսությունը ԺԲ.00.04.- Դատական իրավունք – (դատարանակազմություն, քաղաքացիական դատավարություն, քրեական դատավարություն, կրիմինալիստիկա, դատական փորձաքննություն, փաստաբանություն, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տեսություն) մասնագիտությամբ համապատասխանում է ԲՈԿ-ի կողմից ներկայացվող պահանջներին, իսկ դրա հեղինակն արժանի է իրավաբանական գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճանի շնորհման ԺԲ.00.04.- Դատական իրավունք – (դատարանակազմություն, քաղաքացիական դատավարություն, քրեական դատավարություն, կրիմինալիստիկա, դատական փորձաքննություն, փաստաբանություն, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության տեսություն) մասնագիտությամբ:

Պաշտոնական ընդդիմախոս՝
Երևանի պետական համալսարանի
քրեական դատավարության և
կրիմինալիստիկայի ամբիոնի վարիչ,
իրավաբանական գիտությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր
03.12.2020թ.

Ս.Ա. Դիլբանդյան

Ս.Ա.Դիլբանդյանի ստորագրությունը
հաստատում եմ՝ ԵՊՀ իրավագիտության
ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ,
իրավ. գիտ. դոկտոր, պրոֆեսոր

Հ.Ա. Խաչիկյան